

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ
В ОСВІТІ:
теорія і практика**

Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

Мукачево
(14-15 квітня 2022 року)

УДК 159.9:028.02:37:02:929:37:021(043.2)

Б59

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 4 від 18.04.2022 р.)

Відповідальний за випуск – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Прокопович Л.С.

Головний редактор:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор, ректор МДУ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Моргун А. В. – декан гуманітарного факультету, кандидат філологічних наук, доцент
Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Мовчан К. М. – директор Наукової бібліотеки МДУ, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Курило О. Й. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Попович Н.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Б59

Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 14-15 квітня 2022 р. Мукачево / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022. – 80 с.

©Мукачівський державний університет, 2022

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БІБЛІОТЕРАПЕВТИЧНОГО ТРЕНІНГУ

Поняття «бібліотерапія» вперше було введено у науковий обіг Асоціацією лікарняних бібліотек США на початку ХХ століття і є результатом довготривалого науково пізнання, що змінювалося по мірі пізнання людиною об'єктивної реальності. Сучасна бібліотерапія являє собою велике розмаїття течій, шкіл, а також методів впливу на людину, що й обумовлює відсутність єдиного загальноприйнятого її визначення.

Історія бібліотерапії надзвичайно захоплива і пов'язується з іменем М. О. Рубакіна. А стосовно сучасних досліджень в галузі бібліотерапії, то можна виокремити декілька головних напрямів:

- бібліотерапія як теорія та наукове знання;
- бібліотерапія як практична діяльність, яка обумовлює необхідність теоретико-методологічного аналізу напрямів професійного застосування бібліотерапії.

Можна впевнено говорити про міждисциплінарний підхід багатоаспектного аналізу бібліотерапії, оскільки сьогодні активно формується її теорія і практика, що має за мету підтримку всіх соціальних груп.

Використання різних форм і засобів бібліотерапії створює певні зміни сприйняття, мислення, поведінки дорослих і особливо дітей створює кінцевий позитивний результат, що закріплюється і впливає на формування інформаційної культури особистості. Складність її формування полягає у тому, що в процесі цього у людини необхідно розвинути інтерес до власного духовного світу, інтелектуальному потенціалу як основі своїх успіхів в новому інформаційному суспільстві [3].

Одним із сучасних технологій проведення бібліотерапевтичних зустрічей є групи заняття. А бібліотерапевтична робота з групою – це метод, що має на меті надання допомоги людині через передачу групового досвіду, для моральної та емоційної підтримки, розвитку духовних сил, корекції соціальної поведінки. Саме група виступає головним інструментом впливу, де в процесі вільного спілкування індивід засвоює соціальні норми, накопичує досвід спілкування. Одним з варіантів групової бібліотерапевтичної взаємодії виступає формат тренінгу.

Програмно-методична схема бібліотерапевтичного тренінгу дає можливість обґрунтованої розробки програм тренінгу для різних вікових груп.

Загальними цілями бібліотерапевтичного тренінгу можуть бути:

- 1) розвиток здібностей освоєння інформації; адаптації до інформації;
- 2) підвищення інформаційної компетентності;
- 3) корекція соціальної поведінки, зняття інформаційних бар'єрів;
- 4) трансляція бібліотерапії.

Специфіка інструментальної бази бібліотерапевтичного тренінгу полягає в тому, що разом з практичними вправами, ігровими завданнями, заснованими на груповій роботі і такими, що становлять базу тренінгу, використовуються психодіагностичні методики, що припускають індивідуальну участь (тести, опитування, проєктивні методики) [1; 3].

Бібліотерапевтичний тренінг реалізується за алгоритмом соціально-психологічного тренінгу, основна частина якого припускає обов'язково вправи з інформацією :

Знайомство (ім'я та визначальна характеристика). Вправи на знайомство.

Вправи на згуртування або «вправи - розминки». Сюди входять рухові вправи, що спрямовані на створення атмосфери довіри, емоційного об'єднання.

Вправа із словами (гра слів, приказки, колискові, загадки). З одного боку, цей комплекс вправ дозволяє показати багатоплановість інформації; з іншою, тренінг з дитячим фольклором дозволяє сформуванню власної позиції учасника до інформації, своє інформаційне оточення, проявом якого можна вважати феномен існування улюбленої лічилки, загадки, колискової, приказки в грі.

Особливе місце займає в цьому блоці вправ робота з казкою (читання вголос, ілюстрація, написання казки - кальки, інтерпретація, видання казки, твір казки на задану тему, програвання або «драматизація» казки, так звана рольова гра). Таким чином відбувається і виховний процес, і закладається основа моральної свідомості, розвиток творчого потенціалу, креативності.

Вправи з носіями інформації, спрямовані на розвиток моторики (орігамі, тупуми). Узгодженість між моторикою (руховими рухами людини) і думками без напруженості - перша ознака адекватності і гармонійності особи. Вправи орігамі сприяють розвитку просторового і логічного мислення, уваги, пам'яті і мови, дозволяють «плоский» текст перевести в тривимірний простір. В ході цих вправ дії на людину в цілому можна досягти через тілесне на душевне, через душевне на духовне.

Вправи-хобі, що дозволяють особі презентувати себе і, в той же час, спрямовані на розвиток моторики (вишивка, плетіння бісером, випалювання - словом, усе, що створено на інформаційному фоні, - дозволяє розкрити національні традиції).

Вправи-рефлексії. Осмислення дій, що відбуваються, фіксація зміни стану особи. Вправу доцільно проводити у кінці кожної зустрічі для підведення підсумків і формулювання запитів на наступне заняття. Рефлексія як процедура зворотнього зв'язку допомагає відчути і усвідомити необхідність подальшого застосування деяких вправ.

Усе змістовне поле бібліотерапевтичного тренінгу, його наповнюваність орієнтовані не на виявлення інформаційного лідера, а на формування толерантності, розуміння один одного. Це означає, що бібліотерапевтичний тренінг розуміється як спілкування самих учасників, читачів, для них тренінг - це можливість самовираження. Тренінгові вправи об'єднують учасників спільними позитивними переживаннями. Закономірністю спілкування в ході тренінгу є поетапний розвиток групової взаємодії. Що

становлять програму тренінгу матеріали можуть бути використані для проведення єдиного циклу занять і для побудови тематичного бібліотерапевтичного заняття для фахівців з роботи з дітьми: бібліотекарів, соціальних працівників, педагогів. Кожне тренінгове заняття розраховане на 1,5-2 години, проте тривалість може бути збільшена залежно від ситуативного контексту: підготовленості аудиторії, професійної установки тренера, мети і завдань тренінгу [2].

Таким чином, бібліотерапія повинна поєднувати елементи соціальної і інформаційної адаптації. Найбільш оптимальною формою такого поєднання є тренінг. Ця форма і інші методи бібліотерапевтичної діяльності бібліотек можуть використовуватися в різних соціальних установах, а також в громадських організаціях, що займаються роботою з молоддю та соціальною підтримкою молоді.

Список використаних джерел

1. Воронина Ю. В. Библиотерапевтический тренинг [Електронний ресурс] / Ю. В. Воронина. – Режим доступу: https://www.b17.ru/blog/biblioterapevticheskij_trening/.
2. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу: навч. посібник / К. Л. Мілютіна. – Київ : МАУП, 2004. – 192 с.
3. Попова Р. П. Библиотерапия: учеб.-метод. пособие / Р. П. Попова; Алтайский гос. инст. культуры. – Барнаул: Изд-во АГИК, 2015. – 141 с.

УДК 026:025.5(043.2)

МАТВІЙЧУК О. Є.
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського

БІОГРАФІЧНІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

Біографічні дослідження посідають важливе місце у наукових розробках, зокрема педагогічної галузі. Використання біографічних знань дає змогу активно впливати на формування світогляду людини, розширювати її освітній потенціал, сприяє духовному, патріотичному та моральному становленню особистості. Цим успішно займаються архіви, музеї, бібліотеки. Саме у бібліотеках формуються історико-біографічні та біобібліографічні ресурси наукового, освітнього, культурно-інформаційного і пізнавального характеру. Форми організації їх діяльності різноманітні – тематична біобібліографія, біографічні колекції, добірки матеріалів про визначних діячів, книжкові виставки тощо. Бібліотеки України мають досвід створення високоінтелектуальних інформаційних продуктів у галузі біографістики – баз даних, бібліографій та біобібліографій, тематичних картотек, що перебувають в електронному інформаційному просторі. Серед провідних бібліотек України, які створюють та популяризують біографічні інформаційні ресурси – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>